WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 18 stycznia 2007 r. *

W sprawie C-421/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank van koophandel te Brussel (Belgia) postanowieniem z dnia 21 listopada 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 listopada 2005r., w postępowaniu:

City Motors Groep NV

przeciwko

Citroën Belux NV,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J.N. Cunha Rodrigues i A. Ó Caoimh (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: L.A. Geelhoed,
sekretarz: J. Swedenborg, administrator,

* Język postępowania: niderlandzki.

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 26 października 2006 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu City Motors Groep NV przez A. Tallona i Y. Lemensego, advocaten

— w imieniu Citroën Belux NV przez J. Verbista i B. van de Walle de Ghelckego, advocaten

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A. Bouqueta i A. Whelana, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 6 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1400/2002 z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze motoryzacyjnym (Dz.U. L 203, str. 30).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką City Motors Groep NV (zwaną dalej „CMG") i spółką Citroën Belux NV (zwaną dalej „Citroën") w przedmiocie ważności dokonanego przez tę ostatnią rozwiązania porozumienia zawartego z CMG w celu dystrybucji pojazdów silnikowych marki Citroën w Belgii.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1475/95 z dnia 28 czerwca 1995 r. w sprawie stosowania art. [81] ust. 3 traktatu do niektórych kategorii porozumień dotyczących dystrybucji i serwisowania pojazdów silnikowych (Dz.U. L 145, str. 25) stanowił:

„Przesłanki zwolnienia określone w ust. 1 i 2 nie stoją na przeszkodzie:

[…]

— prawu strony do nadzwyczajnego rozwiązania porozumienia z powodu niewywiązania się przez drugą stronę z jej zasadniczych obowiązków.

W każdym przypadku strony zobowiązane są wobec braku zgody przewidzieć przyspieszony system rozstrzygnięcia sporu, taki jak odwołanie się do niezależnego biegłego lub arbitra, przy czym nie narusza to prawa stron do wniesienia sprawy do właściwego sądu zgodnie z przepisami właściwego prawa krajowego". [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej]

4 Z dniem 1 października 2002 r. rozporządzenie nr 1475/95 zostało zastąpione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1400/2002.

5 Zgodnie z motywami dziewiątym i jedenastym rozporządzenia nr 1400/2002:

„(9) W celu uniemożliwienia dostawcy rozwiązywania porozumienia, gdy dystrybutor lub osoba zajmująca się naprawami podejmie zachowanie prokonkurencyjne, takie jak aktywna lub pasywna sprzedaż konsumentom zagranicznym, prowadzenie napraw i świadczenie usług w zakresie pojazdów wielu marek lub zlecanie napraw innym osobom lub usług przeglądowych, każde wypowiedzenie porozumienia musi jednoznacznie na piśmie podawać przyczyny, które muszą być obiektywne i przejrzyste. Ponadto w celu wzmocnienia niezależności dystrybutorów i osób zajmujących się naprawą od ich dostawców, minimalny okres wypowiedzenia powinien być zapewniony w przypadku nieodnowienia porozumień zawartych na czas określony oraz rozwiązywania umów zawartych na czas nieokreślony.

[…]

(11) W celu sprzyjania szybkiemu rozwiązywaniu sporów, powstających między stronami porozumień dystrybucyjnych i które mogłyby w przeciwnym wypadku utrudniać efektywną konkurencję, porozumienia powinny jedynie korzystać ze zwolnień, jeśli przewidują one dla każdej strony prawo odwołania się do niezależnego eksperta lub arbitra, w szczególności w przypadku gdy nastąpiło wypowiedzenie porozumienia”.

6 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1400/2002, zatytułowany „Zakres zastosowania”, w ust. 1 akapit pierwszy stanowi:

„Zgodnie z art. 81 ust. 3 traktatu oraz z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia deklaruje się niniejszym, że przepisów art. 81 ust. 1 nie stosuje się do porozumień wertykalnych, w przypadku gdy dotyczą one warunków, zgodnie z którymi strony mogą nabywać, sprzedawać lub odsprzedawać nowe pojazdy silnikowe, części zapasowe do pojazdów silnikowych lub świadczenia usług naprawczych albo przeglądowych w odniesieniu do pojazdów silnikowych”.

7 Artykuł 3 rozporządzenia nr 1400/2002, zatytułowany „Warunki ogólne”, w ust. 4 i 6 stanowi:

„4. Zwolnienie stosuje się, pod warunkiem że porozumienie wertykalne zawarte z dystrybutorem lub osobą zajmującą się naprawami przewiduje, że dostawca, który zamierza dokonać wypowiedzenia porozumienia, musi przekazać takie wypowiedzenie na piśmie i musi ono zawierać szczegółowe, obiektywne i przejrzyste powody rozwiązania umowy, aby uniemożliwić dostawcy rozwiązanie porozumienia wertykalnego z dystrybutorem lub osobą zajmującą się naprawami z powodu praktyk, które nie mogą być ograniczone na mocy niniejszego rozporządzenia.

[…]

6. Zwolnienie stosuje się, pod warunkiem że porozumienie wertykalne przewiduje dla każdej strony prawo do przekazywania sporów, dotyczących wypełnienia swoich zobowiązań umownych do niezależnego eksperta lub arbitra. Spory te mogą dotyczyć między innymi następujących spraw:

[…]

g) kwestii, czy wypowiedzenie [rozwiązanie] porozumienia jest uzasadnione powodami podanymi w wypowiedzeniu.

Prawo, określone w pierwszym zdaniu, jest bez uszczerbku dla prawa każdej strony do zwrócenia się do sądu krajowego".

8 Artykuł 4 rozporządzenia nr 1400/2002, zatytułowany „Ograniczenia podstawowe", w ust. 1 przewiduje, że zwolnienie nie ma zastosowania do porozumień wertykalnych, których przedmiotem są ograniczenia wymienione w tym przepisie.

9 Artykuł 5 tego rozporządzenia, zatytułowany „Warunki szczególne", stanowi, że zwolnienie nie ma zastosowania do zawartych w porozumieniach wertykalnych zobowiązań, które zostały wyliczone w tym przepisie.

Uregulowania krajowe

10 Zgodnie z art. 1184 belgijskiego kodeksu cywilnego:

„Warunek rozwiązujący jest dorozumiany zawsze w umowach wzajemnych dla przypadku niewywiązania się przez jedną ze stron z zaciągniętych zobowiązań.

W takim przypadku umowa nie rozwiązuje się z mocy prawa. Strona umowy, względem której nie dotrzymano zobowiązania, może albo zmusić drugą stronę do wykonania umowy, jeżeli jest to możliwe, albo też dochodzić rozwiązania umowy i zapłaty odsetek.

Rozwiązania umowy należy dochodzić przed sądem, a w zależności od okoliczności pozwanemu można przyznać termin".

11 Strony, które przewidziały w umowie wyraźną klauzulę rozwiązania, mogą jednak wspólnie zgodzić się na wyłączenie jej z zakresu stosowania wspomnianego art. 1184 i ustalić okoliczności, w jakich niewywiązanie się z umowy jest wystarczająco poważne, aby uzasadniać rozwiązanie umowy z mocy prawa bez interwencji sądu.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

12 Od 1992 r. CMG prowadzi dystrybucję pojazdów marki Citroën w Belgii na podstawie umów koncesyjnych na sprzedaż zawartych ze spółką Citroën. Ostatnia z tych umów, dotycząca sprzedaży nowych pojazdów silnikowych, została zawarta w dniu 13 maja 2003 r. na czas nieograniczony, ze skutkiem od dnia 1 października 2003 r. (zwana dalej „umową koncesyjną").

13 Na podstawie art. XVIII umowy koncesyjnej Citroën może z mocy prawa rozwiązać tę umowę ze skutkiem natychmiastowym i bez wypowiedzenia, w szczególności „w przypadku dokonania z naruszeniem postanowień art. V i XIV-9° odsprzedaży jednego lub kilku pojazdów [marki Citroën], nowych lub zarejestrowanych przed mniej niż trzema miesiącami albo też wyposażenia i akcesoriów sprzedawcy, który nie należy do oficjalnej sieci dystrybucji [Citroëna] i nie został zaakceptowany jako sprzedawca z siedzibą na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub w Szwajcarii".

14 Artykuł XXI umowy koncesyjnej stanowi ponadto:

„[…] W przypadku sporu dotyczącego wykonania niniejszej umowy i w celu osiągnięcia polubownego jego rozstrzygnięcia każda ze stron może zwrócić się do eksperta, którego wyznacza prezes sądu handlowego w Brukseli na wniosek strony, która jako pierwsza z nim wystąpiła.

Przepis ten w żaden sposób nie uchybia prawu każdej ze stron do wystąpienia do sądu w przypadku sporu dotyczącego wykonania umowy […]".

15 W dniu 1 czerwca 2004 r. spółka Citroën rozwiązała umowę koncesyjną na podstawie jej art. XVIII z powodu sprzedania przez CMG pojazdów spółce Interlease NV.

16 CMG pozwała spółkę Citroën przed rechtbank van koophandel te Brussel (sąd handlowy w Brukseli) w celu uzyskania odszkodowania za bezprawne zerwanie umowy koncesyjnej. W ramach tego postępowania spółka CMG stwierdziła w szczególności, że wyraźna klauzula rozwiązania przewidziana w tej umowie jest sprzeczna z rozporządzeniem nr 1400/2002.

17 Orzekając w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego, prezes tego sądu nakazał spółce Citroën pod karą grzywny utrzymanie stosunków z CMG do czasu rozstrzygnięcia sporu co do istoty. Odwołanie od tego postanowienia wniesione przez Citroën do hof van beroep te Brussel (sąd apelacyjny w Brukseli) zostało oddalone.

18 Sąd krajowy w rozstrzygnięciu co do istoty sprawy zgodził się z uwagami hof van beroep te Brussel i stwierdził, że art. 3 ust. 6 lit. g) rozporządzenia nr 1400/2002 należy interpretować w ten sposób, że umowa powinna zostać utrzymana w mocy do chwili rozstrzygnięcia sporu. Miałoby z tego wynikać, że wyraźna klauzula rozwiązania umowy, pozwalająca na uniknięcie uprzedniej interwencji eksperta, arbitra lub sądu, nie może być wiążąca w przypadkach wyliczonych we wspomnianym ust. 6. Po wstępnym badaniu art. XVIII umowy koncesyjnej wydaje się niezgodny z rozporządzeniem nr 1400/2002.

19 W tych okolicznościach rechtbank van koophandel te Brussel postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy art. 3 ust. 6 rozporządzenia […] nr 1400/2002 […] należy interpretować w ten sposób, że wyłącza on wyraźną klauzulę rozwiązania zawartą w umowie koncesyjnej na pojazdy silnikowe, która ma być objęta zwolnieniem [przewidzianym w art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia?]".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

20 W swoim pytaniu sąd krajowy zmierza do ustalenia, czy art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 1400/2002 należy interpretować w ten sposób, że zwolnienia grupowego przewidzianego w art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia nie stosuje się do porozumień objętych zakresem jego stosowania, zawierających wyraźną klauzulę rozwiązania, jak klauzula będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, na podstawie której porozumienie może zostać rozwiązane przez dostawcę z mocy prawa i bez wypowiedzenia w przypadku niewywiązania się przez dystrybutora z jednego z obowiązków umownych wskazanych w tej klauzuli.

21 Zdaniem CMG, wyraźną klauzulę rozwiązania należy uznać za zakłócającą konkurencję, ponieważ stawia ona dostawcę w korzystniejszej sytuacji poprzez ograniczenie swobodnej oceny sądu krajowego w przypadku sporu. W przypadku takiej klauzuli sąd, do którego wniesiono skargę, musiałby bowiem ograniczyć się do zbadania, czy zostały spełnione przesłanki jej stosowania oraz czy rozwiązanie stanowi nadużycie prawa. CMG twierdzi, że charakter ograniczający konkurencję tej klauzuli potwierdza ponadto fakt, że w przeciwieństwie do rozporządzenia nr 1475/95 rozporządzenie nr 1400/2002 nie przewiduje już możliwości nadzwyczajnego rozwiązania umowy z powodu niewywiązania się z jednego z jej zasadniczych obowiązków.

22 W tym względzie należy zauważyć przede wszystkim, że — jak słusznie podnosi Citroën — ani art. 4, ani też art. 5 rozporządzenia nr 1400/2002, które wyliczają ograniczenia podstawowe i niektóre szczególne warunki stanowiące przeszkodę w stosowaniu zwolnienia grupowego przewidzianego w tym rozporządzeniu, nie wymieniają wyraźnych klauzul rozwiązania.

23 Oczywiście, jak podkreśla CMG w uwagach pisemnych, rozporządzenie nr 1400/2002, w odróżnieniu od art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 1475/95, nie stwierdza wyraźnie, że przesłanki zwolnienia grupowego „nie uchybiają […] prawu strony do skorzystania

z nadzwyczajnego rozwiązania umowy z powodu niewywiązania się przez drugą stronę z jednego z jej zasadniczych obowiązków".

24 Z milczenia przepisów w tej kwestii nie można jednakże wnioskować, że wyraźne klauzule rozwiązania są odtąd zakazane, ponieważ stanowią one ograniczenie konkurencji w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE. Celem art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 1475/95 wcale nie było bowiem przyznanie zwolnienia grupowego względem niektórych ograniczeń konkurencji w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE; przepis ten przewidywał jedynie zwykłą możliwość, która nie ograniczała swobody umów przysługującej stronom w ramach stosowanych przepisów krajowych (zob. podobnie wyrok z dnia 7 września 2006 r. w sprawie C-125/05 Vulcan Silkeborg, Zb.Orz. str. I-7637, pkt 47).

25 W postanowieniu odsyłającym rechtbank van koophandel te Brussel zastanawia się jednak, czy wyraźna klauzula rozwiązania nie jest sprzeczna z art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 1400/2002 w związku z tym, że pozwala ona na uniknięcie uprzedniej interwencji niezależnego eksperta, arbitra lub sądu. Przestrzeganie tego przepisu wydaje się bowiem wymagać utrzymania w mocy porozumienia będącego przedmiotem rozwiązania aż do czasu rozstrzygnięcia sporu co do ważności tego rozwiązania.

26 Należy jednak stwierdzić, że art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 1400/2002 nie zakazuje żadnej klauzuli umownej, lecz ogranicza się do wymagania jako przesłanki zastosowania zwolnienia grupowego, aby porozumienie z dystrybutorem przewidywało umowne prawo każdej ze stron, bez uszczerbku dla prawa wystąpienia do sądu krajowego, do zwrócenia się do niezależnego eksperta lub arbitra w przypadku powstania w ramach umowy sporu dotyczącego w szczególności, zgodnie z lit. g) tego przepisu, kwestii, czy rozwiązanie porozumienia jest uzasadnione z przyczyn przedstawionych w wypowiedzeniu.

27 W konsekwencji, aby spełnić wspomnianą przesłankę stosowania zwolnienia grupowego, zgodnie z samym brzmieniem art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 1400/2002 i jak wynika z motywu jedenastego tego rozporządzenia, wystarczy, aby wspomniane porozumienie zawierało klauzulę przewidującą takie umowne prawo. W związku z tym, że wyliczenie sporów dotyczących umów w tym przepisie nie ma wyczerpującego charakteru, musi tak być w przypadku rozwiązania porozumienia za wypowiedzeniem lub z jego pominięciem. Wspomniany przepis ani zresztą inne przepisy wspomnianego rozporządzenia w celu zastosowania zwolnienia grupowego nie wymagają natomiast, by interwencja niezależnego eksperta, arbitra lub sądu miała miejsce przed dokonaniem rozwiązania ani też by zawieszała ona skutki rozwiązania do czasu rozstrzygnięcia kwestii ważności tego rozwiązania.

28 Z powyższego wynika zatem, że żaden z przepisów rozporządzenia nr 1400/2002 nie zakazuje stronom porozumienia, objętego zakresem jego zastosowania, zawarcia w nim wyraźnej klauzuli rozwiązania takiej jak klauzula będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym (zob. podobnie wyrok z dnia 30 kwietnia 1998 r. w sprawie C-230/96 Cabour, Rec. str. I-2055, pkt 37). W konsekwencji, ważność takiej klauzuli zależy w zasadzie nie od wspomnianego rozporządzenia, lecz wyłącznie od prawa krajowego.

29 Jednakże w odniesieniu do rozwiązania porozumienia objętego zakresem stosowania rozporządzenia nr 1400/2002 należy uwzględnić okoliczność, że w świetle art. 3 ust. 4 tego rozporządzenia zwolnienie grupowe stosuje się wyłącznie pod warunkiem, że porozumienie przewiduje, że dostawca, który zamierza dokonać wypowiedzenia tego porozumienia, musi zrobić to na piśmie i musi szczegółowo przedstawić obiektywne i przejrzyste powody rozwiązania umowy, co zgodnie z samym brzmieniem tego przepisu ma na celu uniemożliwienie rozwiązania porozumienia przez dostawcę z powodu praktyk, które nie mogą być ograniczone na mocy wspomnianego rozporządzenia. Zgodnie z motywem dziewiątym tego rozporządzenia tak byłoby w przypadku, gdyby dostawca rozwiązał porozumienie z powodu podjęcia przez dystrybutora zachowań prokonkurencyjnych, takich jak w szczególności aktywna lub pasywna sprzedaż konsumentom zagranicznym.

30 Wynika z tego, że — jak twierdzi zarówno CMG, jak i Komisja Wspólnot Europejskich, oraz jak zresztą przyznaje sama spółka Citroën — jeżeli dostawca rozwiązuje

porozumienie na podstawie wyraźnej klauzuli rozwiązania, przestrzeganie przesłanek stosowania zwolnienia grupowego ustanowionego w rozporządzeniu nr 1400/2002 wymaga nie tylko pisemnego wskazania przez tego dostawcę powodów tego rozwiązania, lecz również tego, by niezależny ekspert, arbiter lub sąd krajowy, do których dystrybutor ma prawo się zwrócić na podstawie art. 3 ust. 6 tego rozporządzenia w celu podważenia ważności tego rozwiązania, mogli wykonać skuteczną kontrolę jego przyczyn.

31 W przypadku rozwiązania porozumienia przez dostawcę na podstawie takiej wyraźnej klauzuli rozwiązania do sądu krajowego należy zbadanie, czy znajdujące zastosowanie przepisy krajowe zapewniają taką skuteczną kontrolę.

32 W tym względzie, z uwagi na cel postawiony w art. 3 ust. 4 rozporządzenia nr 1400/2002, skuteczność wspomnianej kontroli wymaga przynajmniej, aby niezależny ekspert, arbiter lub sąd krajowy mieli możliwość zbadania kwestii, czy rozwiązanie porozumienia ze strony dostawcy nie miało miejsca z powodu praktyk dystrybutora, które nie mogą być przedmiotem ograniczeń w ramach wspomnianego rozporządzenia.

33 Ponadto w przypadku niespełnienia przez dostawcę przesłanki stosowania zwolnienia grupowego ustanowionego w art. 3 ust. 4 rozporządzenia nr 1400/2002, sąd krajowy musi mieć możliwość wyciągnięcia z tego wszystkich konsekwencji na podstawie prawa krajowego, zarówno w odniesieniu do ważności spornego porozumienia w świetle art. 81 WE, jak i w odniesieniu do naprawienia szkody ewentualnie poniesionej przez dystrybutora, gdy między tą szkodą a porozumieniem lub praktyką zakazanymi przez art. 81 WE istnieje związek przyczynowo-skutkowy (zob. podobnie wyroki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-453/99 Courage i Crehan,

Rec. str. I-6297, pkt 26 oraz z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawach połączonych od C-295/04 do C-298/04 Manfredi i in., Zb.Orz. str. I-6619, pkt 60, 61 i 90).

34 W odniesieniu do kwestii, czy interwencja niezależnego eksperta, arbitra lub też sądu krajowego ma mieć miejsce przed rozwiązaniem porozumienia lub czy jego skutki należy zawiesić do czasu rozstrzygnięcia w kwestii ważności takiego rozwiązania, należy przypomnieć, że w braku właściwych uregulowań wspólnotowych w tym zakresie — ponieważ jak wynika z pkt 27 niniejszego wyroku, wymogu takiego nie zawiera żaden z przepisów rozporządzania nr 1400/2002 — do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy wyznaczenie właściwych sądów i ustalenie zasad proceduralnych dotyczących środków prawnych, które mają zapewnić uprawnionym podmiotom ochronę praw wynikających z bezpośredniej skuteczności prawa wspólnotowego, przy czym zasady te nie mogą być mniej korzystne od zasad proceduralnych odnoszących się do odpowiednich środków prawnych w ramach prawa krajowego (zasada równoważności) oraz nie mogą czynić wykonywania praw przyznanych przez wspólnotowy porządek prawny praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym (zasada skuteczności) (zob. w szczególności ww. wyroki w sprawach Courage i Crehan, pkt 29 oraz Manfredi i in., pkt 62 i 71).

35 Zgodnie z zasadą równoważności niezależny ekspert, arbiter lub sąd krajowy, mający za zadanie dokonanie na podstawie wspólnotowego prawa konkurencji oceny ważności rozwiązania dokonanego na podstawie wyraźnej klauzuli rozwiązania, nie mogą zostać zobowiązani do interwencji poprzedzającej to rozwiązanie, skoro — jak wynika z postanowienia odsyłającego oraz z odpowiedzi na pytania Trybunału udzielonych w trakcie rozprawy przez strony postępowania przed sądem krajowym — taka uprzednia interwencja nie jest również wymagana w związku z badaniem ważności tego rozwiązania w świetle podobnych przepisów prawa krajowego. Nie wydaje się również, że warunki interwencji sędziego orzekającego w przedmiocie środka tymczasowego w ramach postępowania opartego na wspólnotowych regułach konkurencji są mniej korzystne niż te stosowane w ramach podobnych postępowań opartych na prawie krajowym, chociaż ta kwestia musi zostać zbadana przez sąd krajowy.

36 W odniesieniu do zasady skuteczności należy zaznaczyć, że ponieważ w świetle rozporządzenia nr 1400/2002 ważność przyczyn rozwiązania porozumienia dokonanego na podstawie wyraźnej klauzuli rozwiązania musi być przedmiotem kontroli spełniającej warunki wymienione w pkt 29–33 niniejszego wyroku, fakt, że skutkiem takiej klauzuli jest wyłączenie uprzedniej interwencji niezależnego eksperta, arbitra lub sądu krajowego oraz że skutki tego rozwiązania nie są zawieszone do czasu rozstrzygnięcia w kwestii ważności tego rozwiązania, nie może być uznany za powodujący wykonywanie praw przyznanych przez to rozporządzenie praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym.

37 W konsekwencji na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 1400/2002 należy interpretować w ten sposób, że sam fakt, iż porozumienie objęte zakresem stosowania tego rozporządzenia przewiduje wyraźną klauzulę rozwiązania, taką jak klauzula będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, na podstawie której tego rodzaju porozumienie może zostać rozwiązane przez dostawcę z mocy prawa i bez wypowiedzenia w przypadku niewywiązania się przez dystrybutora z jednego z obowiązków umownych wskazanych w tej klauzuli, nie powoduje niestosowania do tego porozumienia zwolnienia grupowego przewidzianego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia.

W przedmiocie kosztów

38 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 6 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1400/2002 z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze motoryzacyjnym należy interpretować w ten sposób, że sam fakt, iż porozumienie objęte zakresem stosowania tego rozporządzenia przewiduje wyraźną klauzulę rozwiązania, taką jak klauzula będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, na podstawie której tego rodzaju porozumienie może zostać rozwiązane przez dostawcę z mocy prawa i bez wypowiedzenia w przypadku niewywiązania się przez dystrybutora z jednego z obowiązków umownych wskazanych w tej klauzuli, nie powoduje niestosowania do tego porozumienia zwolnienia grupowego przewidzianego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia.

Podpisy